

โมเดลปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จ
ของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

The School Management Factors' Model Affecting Students' Success
in Alternative Schools

¹ธิตา ตันติพิบูลทรัพย์ (Thita Tantipiboonsup)

²อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์ (Apitee Songbundit)

³ทวีศิลป์ กุลนภาดล (Taweasil Koolnaphadol)

ภาควิชาการบริหารการศึกษาและการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

(Faculty of Education, Srinakharinwirot University)

Email: thita.tanti@gmail.com

Received November 3, 2021; **Revised** January 22, 2022; **Accepted** February 5, 2022

Abstract

The objectives of the study were to 1) study the level of student success in alternative schools; 2) study causal structural relationships of the school management factors' model affecting students' success in alternative schools and; 3) analyze the correspondence of the developed causal structural relationships of the school management factors' model with empirical data collected from 26 chosen alternative schools under OPEC with 26 managers selected through purposive sampling and 393 teachers through multi-stage random sampling. The research instrument for collecting empirical data was a survey with 90 questionnaire items. The reliability of the instrument ranged from 0.86 to 0.925. The descriptive statistics used include Pearson Correlation Coefficient. Structural equation modeling was used to analyze the simulated correspondence of the developed theoretical model with the empirical data. The results of the study were as follows. 1) The overall students' success in alternative schools was at the highest level. 2) There are 5 factors with a direct impact on the students' success, they are Leadership Practice, Teacher Pedagogy, Faculty and Staff Management, School Climate Management, and Community Management. In addition, there are 3 more factors with an indirect impact on the students' success, they are Leadership Practice, Teacher Counselling, and Community Management. The 6 school management factors could represent up to

75 percent of students' success in alternative schools. 3) The analysis of causal structural relationships of the school management factors' model affecting students' success in alternative schools and the empirical data from the survey demonstrated that they were in concordance.

Keywords: The School Management Factors; Student success in alternative school; Alternative School

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือก 2) ศึกษาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน และ 3) ตรวจสอบความกลมกลืนของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 26 คน และครู จำนวน 393 คน จากโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาทางเลือก จำนวน 26 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม จำนวน 90 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.86 ถึง 0.925 สถิติที่ใช้ ได้แก่ สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยแบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก มี 5 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำองค์กร, ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน, ปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน, ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร และปัจจัยด้านวิธีการสอน และปัจจัยทางอ้อมมี 3 ปัจจัย ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำองค์กร ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษาของครู และปัจจัยด้านการบริหารบุคลากรซึ่งสามารถอธิบายความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกได้ ร้อยละ 75 3) โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่ามีความสอดคล้องกัน

คำสำคัญ: ปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษา; ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก; โรงเรียนทางเลือก

บทนำ

การศึกษานับเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนามนุษย์และพัฒนาชาติ ดังเช่นองค์การเพื่อการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, UNESCO) มีความมุ่งมั่นที่จะยกระดับคุณภาพการศึกษาเพื่อให้เข้าถึงทุกชนชั้น และทุกบริบททางสังคม เพื่อที่จะปฏิรูปสังคมโดยใช้การปรับแนวทางการศึกษาและช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของมนุษย์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (UNESCO, 2021) ซึ่งในปัจจุบันโลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งต้องยอมรับว่าการจัดการศึกษาของชาติไม่สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้ ส่งผลให้การศึกษาไม่สามารถพัฒนาคนให้มีความสามารถในการใช้ข้อมูลข่าวสารเพื่อรู้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว และยังพบว่าภาพสะท้อนจากผลิตผล

ทางการศึกษาทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพของไทย โดยเฉพาะกลุ่มนักเรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นการศึกษาในระดับพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจสังคมและการเมืองของชาติมากกว่าระดับอื่น ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ดังที่ Kaewdang (2001) ได้อธิบายว่า ประเทศไทยยังมีการจัดการศึกษาที่ยังด้อยกว่าประเทศอื่น ๆ ทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ การจัดการศึกษาไม่สอดคล้องกับ ตลาดแรงงาน คนงานส่วนใหญ่มีการศึกษาเพียงระดับการศึกษาภาคบังคับเท่านั้น ไม่มีฝีมือแรงงานเฉพาะด้าน ซึ่งมีผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ตลอดจนความสามารถของประเทศไทยในการแข่งขันในสังคมโลก

การศึกษาทางเลือก เมื่อเทียบกับรูปแบบการศึกษาตามกฎหมายของชาติ คือ ลักษณะร่วมและแตกต่างของการศึกษาทางเลือกกับการศึกษาตลอดชีวิต การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาทางเลือก เมื่อพิจารณาจากจุดมุ่งหมายและสถานภาพทางกฎหมาย ซึ่งแบ่งการศึกษาทางเลือก ออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ ได้แก่ ประเภทที่ 1 โรงเรียนทางเลือก หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาทางเลือกที่มุ่งเน้นกลุ่มเป้าหมายในวัยเรียน โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจุบันมีทั้งที่เป็นโรงเรียนทางเลือก ทั้งของรัฐ เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และขององค์กรชุมชน องค์กรเอกชน ที่เป็นศูนย์การเรียนรู้ขั้นพื้นฐานชุมชนได้จริง ที่จำเป็นต้องจัดการศึกษาภายใต้หลักสูตรการศึกษาและการกำกับควบคุมโดยเข้มงวดของรัฐ มีความพยายามที่จะปฏิรูปการเรียนการสอน หรือสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ที่คำนึงถึงความสอดคล้องเหมาะสม ตามศักยภาพตามธรรมชาติในความเป็นมนุษย์มากขึ้น มีการปฏิบัติการนอกค่านิยมนอกระเบียบแบบแผนเดิม ๆ ประเภทที่ 2 โรงเรียนทางเลือกนอกระบบรัฐ หรือที่จัดโดยองค์กรชุมชน องค์กรเอกชน เป็นการจัดการศึกษาเรียนรู้ที่ตอบสนองแก่กลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่างหลากหลายมาก รวมถึงผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก หรือ ด้อยโอกาส โดยส่วนใหญ่เป็นการจัดการศึกษาเรียนรู้บนฐานปัญหาที่เป็นจริงของชีวิต ชุมชน มุ่งความรู้ในเชิงปฏิบัติที่นำไปสู่การแก้ไขปัญหาชีวิต ชุมชน ได้จริง หรือมุ่งฟื้นคืนภูมิปัญญาและวิถีชีวิตที่ดีงาม มีจำนวนมากที่การดำเนินงานไม่ยึดหลักสูตรหรือแบบแผนที่เป็นทางการของรัฐ จึงไม่ได้รับการรับรองผลการสำเร็จการศึกษาจากหน่วยงานของรัฐ

ในการบริหารโรงเรียนทางเลือก สิ่งที่สำคัญที่จะนำพาโรงเรียนให้สามารถดำเนินการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดผลสำเร็จโดยรวมแก่นักเรียนก็คือผู้บริหารโรงเรียนที่มีความรู้ ความสามารถ สามารถเลือกใช้ปัจจัยการบริหารงานมาใช้ในการบริหารโรงเรียน ให้บรรลุผล ดังที่ Uthaiwat, Surakitbawon & Prasantree (2011) อธิบายว่า ผู้นำองค์กรเปรียบเสมือนแม่ทัพที่ต้องวางยุทธศาสตร์ในการต่อสู้ให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมที่แปรผันไปอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ในฐานะผู้นำองค์กรจะต้องเตรียมพร้อมในตนเองในทุก ๆ ด้าน จะต้องอาศัยหลักการบริหารจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างถูกต้องตามระเบียบ ข้อบังคับ แนวปฏิบัติ แต่ก็ยังคงมีคำถามว่าการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาของผู้บริหารและครูผู้สอนมีความสัมพันธ์และสามารถพยากรณ์ความมีประสิทธิภาพในการบริหารโรงเรียนตามที่มุ่งหวังได้จริงหรือไม่ ขณะที่ Brown (2019) พบว่าภาวะผู้นำของผู้บริหารมีอิทธิพลต่อความสำเร็จนักเรียนอยู่ในระดับสูง โดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษา (Instructional leadership) มีการพัฒนาเพื่อค้นพบแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด (Best practices) และมุ่งเน้นการบริหารทรัพยากรและสรรหา ใช้งาน และฝึกฝนบุคลากรอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น โรงเรียนจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนหากภาวะผู้นำและการบริหารของผู้บริหารมีความเชื่อมโยงและมีความสำคัญเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการบริหารจัดการศึกษาในสถานศึกษา คือ การใช้ภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษาที่ใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารจัดการเลือกใช้ปัจจัยทางการบริหาร

ในปัจจุบันการศึกษาในระบบปกติอาจไม่ตอบโจทย์ต่อการพัฒนาคุณลักษณะที่ดีให้กับคนรุ่นใหม่ โรงเรียนทางเลือกจึงเป็นทางเลือกช่วยพัฒนานักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจ รวมทั้งยังปลูกฝังให้นักเรียนมีความสามารถในการเรียนรู้ตลอดชีวิตด้วยตนเอง นอกจากนี้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2564) โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (Office of the National Economic and Social Development Council, 2017) มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคอนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีวินัย ใฝ่รู้ มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (Office of The Permanent Secretary, Ministry of Education, 2016) ได้ตอบสนองต่อแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) โดยดำเนินการภายใต้วิสัยทัศน์ “มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้คู่คุณธรรม มีคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุขในสังคม” จึงเปรียบได้ว่าความสำเร็จของนักเรียนประเมินได้จากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะทางสังคมของนักเรียน ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมความสำเร็จของนักเรียน ความสำเร็จของโรงเรียนทางเลือกมีความแตกต่างกันไปตามเป้าหมายของโรงเรียนจึงทำให้มีความยากลำบากให้การนิยามว่าอะไรคือความสำเร็จของการจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าว

จากความสำคัญดังกล่าวผู้วิจัยเป็นผู้บริหารโรงเรียนเอกชน จึงสนใจในแนวทางการบริหารโรงเรียนทางเลือก และศึกษาปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาทางเลือก สำหรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียนทางเลือกในโรงเรียนเอกชน และหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง ให้มีประสิทธิภาพสอดคล้องตามภารกิจในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือก
2. เพื่อศึกษาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือก
3. เพื่อตรวจสอบความกลมกลืนของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา คือ การศึกษาโมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือก

ขอบเขตด้านประชากร คือ ผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาทางเลือกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนที่จัดการศึกษาทางเลือก จำนวน 26 โรงเรียน

ขอบเขตด้านกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหาร จำนวน 26 คนจากเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และครูและบุคลากร จำนวน 393 คนจากการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) รวมทั้งสิ้น 419 คน

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ระหว่างเดือนเมษายน - ตุลาคม พ.ศ. 2564

ทบทวนวรรณกรรม

แนวคิดเกี่ยวกับความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

Aron (2006) อธิบายว่าความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก คือ การที่นักเรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้ความรู้และมีพฤติกรรมที่เป็นที่ยอมรับเพื่อให้มีโอกาสในการประกอบอาชีพเท่าเทียมกับนักเรียนระบบการศึกษากระแสหลัก เนื่องจากกระบวนการเรียนการสอนของโรงเรียนทางเลือกทำให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเข้าเรียนมากขึ้นซึ่งส่งผลให้มีผลการเรียนดีขึ้น รวมถึงได้เรียนรู้ทักษะทางอารมณ์สังคมเพื่อสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้

Hemmer, Madsen & Torres (2013) อธิบายความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกว่ามีความเกี่ยวข้องกับการที่นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิสระแห่งตน มีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน มีการเข้าชั้นเรียนมากขึ้นและมีการพัฒนาพฤติกรรม

ด้าน Herndon & Bembenutty (2014, 2017) ศึกษาผลการเรียนของนักเรียนที่เรียนในโรงเรียนทางเลือกพบว่า นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น ส่วน Tierney (2014) อธิบายว่า ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก คือ การที่นักเรียนรู้สึกไม่ต่อต้านโรงเรียนและครู สามารถเข้าเรียนจนสำเร็จการศึกษา เพราะประสบการณ์และบรรยากาศที่ได้รับในโรงเรียนทางเลือกทำให้นักเรียนมีมุมมองต่อความล้มเหลวทางการศึกษาเปลี่ยนไป อีกทั้งมีความไว้วางใจครู รู้สึกอยากเข้าชั้นเรียนและมีส่วนร่วมในชั้นเรียนมากขึ้น มีอิสระแห่งตนเพราะโรงเรียนมีข้อจำกัดเรื่องกฎระเบียบน้อย มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนและปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้มากขึ้น

ขณะที่ Poole (2016) อธิบายว่า ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก คือการที่นักเรียนมีพัฒนาการ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ (Improved Academics) นักเรียนมีความสนใจด้านการเรียนและเข้าชั้นเรียนมากขึ้น ช่วยให้มีผลการเรียนดีขึ้นและสำเร็จการศึกษามากขึ้น และด้านทักษะส่วนบุคคล (Improved Personal Development) มีทักษะด้านอารมณ์สังคม มีการพัฒนาพฤติกรรม ปรับตัวให้เข้ากับสังคมในโรงเรียน ครอบครัวและชุมชนได้

Birioukov-Brant (2018) ได้สรุปหลักเกณฑ์การตัดสินความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก ว่านักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมลดลง (Decrease in misbehavior) นักเรียนมีทักษะทางอารมณ์สังคม (Social/Emotional skill building) นักเรียนผลการเรียนดีขึ้น (Increase in GPA) นักเรียนเข้าชั้นเรียนและสำเร็จการศึกษาเพิ่มขึ้น (Attendance and graduation) และนักเรียนมีความเป็นตัวตนเฉพาะคน (Individualization) และ Brown (2019) ได้ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก ตั้งแต่เริ่มเข้าเรียนในโรงเรียนทางเลือก จนกระทั่งจบการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการรับรู้ความสามารถแห่งตนของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกเกิดจากปัจจัยด้านสถานศึกษาและประสบการณ์ที่ได้รับจากการศึกษาในโรงเรียนทางเลือก

สรุปได้ว่า ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก (Student Success) หมายถึง พฤติกรรมกรเรียนรู้นักเรียนที่เป็นกระบวนการ และผลลัพธ์จากการเรียนการสอนของโรงเรียนทางเลือก ใน 6 องค์ประกอบหลัก คือ 1) นักเรียนสนใจเข้าเรียนและผลการเรียนดีขึ้น (Attendance and Higher GPA) 2) นักเรียนมีทักษะทางอารมณ์สังคม

(Social/Emotional Skill Building) 3) นักเรียนมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับ (Decrease in Misbehavior) 4) นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน (Positive Student Attitude) 5) นักเรียนมีอิสระแห่งตนและมีความเป็นตัวตนเฉพาะด้าน (Student Autonomy) 6) นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถแห่งตน (Student Self-Efficacy)

แนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียน ทางเลือก

Bland et al., (2008) ได้ศึกษาบทเรียนที่ได้จากหลักสูตรการศึกษาทางเลือกที่ประสบความสำเร็จ: แนวทางในการปฏิรูปโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่า บรรยากาศของการเคารพซึ่งกันและกันระหว่างครูและนักเรียน การลดการแข่งขันในกระบวนการเรียนรู้ระหว่างนักเรียน การมีเทคโนโลยีที่ช่วยในการสนับสนุนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เป็นข้อสำคัญของการประสบความสำเร็จของนักเรียน

Valeeva & Kasimova (2015) ศึกษากระบวนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียน Sudbury Valley เพื่อเป็นรูปแบบของการปฏิรูปโรงเรียนในรัสเซีย พบว่า ลักษณะเฉพาะของกระบวนการทางการศึกษาที่เป็นจุดเด่น ได้แก่ จำนวนนักเรียนน้อย บรรยากาศ ความเป็นชุมชนที่มาจากความร่วมมือของนักเรียนและบุคลากร และความเสมอภาคนักเรียนมีความรับผิดชอบในกระบวนการทางการศึกษาของตนเอง โดยครูจะคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือ เปิดกว้างด้านการศึกษาให้กับทุกคน ให้นักเรียนเป็นคนจัดห้องเรียนให้รองรับการเรียนแบบกลุ่มและการเรียนด้วยตนเอง

ด้าน Tierney (2014) ศึกษานิยามของโรงเรียนมัธยมทางเลือกที่ประสบความสำเร็จ เกี่ยวกับแนวทางสำหรับการวางกรอบการศึกษาแนวใหม่ โดยศึกษาว่าอะไรคือความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทางเลือก จากการวิเคราะห์พบว่า ครูในโรงเรียนทางเลือกจะคอยให้คำปรึกษาและสอนการใช้ชีวิตแก่นักเรียน กิจกรรมในโรงเรียนจะเน้นการมีส่วนร่วมของครูและนักเรียน เพื่อให้ครูและนักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อและให้นักเรียนรู้สึกถึงความเป็นส่วนหนึ่งในชุมชน การเน้นการศึกษาของชุมชน รูปแบบใหม่ของความสัมพันธ์ของนักเรียนผู้ใหญ่, ชุมชนของโรงเรียน และการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ขณะที่ Poole (2016) ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนทางเลือกที่มีประสิทธิภาพในประเทศจอร์เจีย ในมุมมองของผู้นำ พบว่า คุณลักษณะของโรงเรียนทางเลือกที่มีประสิทธิภาพ ได้แก่ พัฒนานักเรียนทั้งด้านการศึกษาและการพัฒนาตนเอง จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย

Emmanouil, MA & Paraskevi-Ioanna (2014) ศึกษาผลกระทบของภาวะผู้นำต่อประสิทธิภาพของครู พบว่า เป้าหมายหลักของภาวะผู้นำคือการสนับสนุนให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาด้วยการสนับสนุนวิธีการสอนที่มีคุณภาพของครู เพราะการสอนของครูคือปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียน หลักสำคัญของการนำองค์กรคือการเพิ่มขีดความสามารถของครูผู้สอนโดยการเตรียมทรัพยากรที่ช่วยอำนวยความสะดวกในการสอนให้ครูมีวิธีการสอนหลายรูปแบบ อีกทั้งผู้บริหารต้องสร้างบรรยากาศในการทำงานเพื่อสนับสนุนชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของครูเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสังคมของครูในโรงเรียนอีกด้วย

Valeeva, Vafina & Bulatbaeva (2016) ได้ศึกษาเปรียบเทียบการศึกษาทางเลือกระหว่างสหรัฐอเมริกา รัสเซีย และคาซัคสถาน แม้ผลที่ได้จากการศึกษาทางเลือกในสหรัฐอเมริกาและรัสเซีย จะมีความแตกต่างกัน แต่ลักษณะของการศึกษาทางเลือกในโรงเรียนสหรัฐอเมริกากับรัสเซียที่เหมือนกัน คือการยึดหลักนักเรียนเป็นศูนย์กลางทางการศึกษา, การให้อิสระทางการสอนและความคิดสร้างสรรค์และกิจกรรมที่ทำให้เกิดการรับรู้และเข้าใจ และ Brown (2019) ได้ศึกษาทำความเข้าใจการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียน ที่ศึกษาในระบบการศึกษาทางเลือก ที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านประสบการณ์และองค์กร พบว่า ประสบการณ์ของนักเรียนที่ได้รับ วิธีการสอนที่มี

ประสิทธิภาพของครู และความรู้สึกที่ดีต่อโรงเรียนของนักเรียน มีผลทำให้การรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียนเพิ่มขึ้น และด้านองค์กร ตารางสอนที่มีความยืดหยุ่น และการฝึกความเป็นผู้นำ ทำให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัย พบว่ามีปัจจัยการบริหารสถานศึกษาหลายประการที่มีความสัมพันธ์และส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก พอสรุปได้ว่า ปัจจัยการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก มี 6 ปัจจัย ที่ผู้วิจัยได้นำมาศึกษา คือ 1) การนำองค์กร (Leadership Practice) 2) การให้คำปรึกษาของครู (Teacher Counseling) 3) การบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน (Community Management) 4) การจัดบรรยากาศในโรงเรียน (School Climate) 5) การบริหารบุคลากร (Faculty and Staff Management) 6) วิธีการสอนของครู (Teacher Pedagogy)

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ทบทวนวรรณกรรมเพื่อสร้างกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยการค้นคว้าทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ในรูปนิยามเชิงปฏิบัติการ และทำการสนทนากลุ่มเพื่อทำการหาตัวแปร และศึกษาองค์ประกอบของผลสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

ขั้นตอนที่ 2 สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ เกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนทางเลือก ให้สอดคล้องและครอบคลุมกับนิยามปัจจัยการบริหารโรงเรียน ทั้ง 6 ด้าน และสร้างข้อความวัดผลสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม

ขั้นตอนที่ 3 หาค่าคุณภาพของเครื่องมือทั้งค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามเพื่อพิจารณาคุณภาพของข้อคำถามในแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ความครอบคลุม และความสอดคล้องตามนิยามของตัวแปร แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อความตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และนำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารและครูที่ในโรงเรียนทางเลือก ซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 50 คน

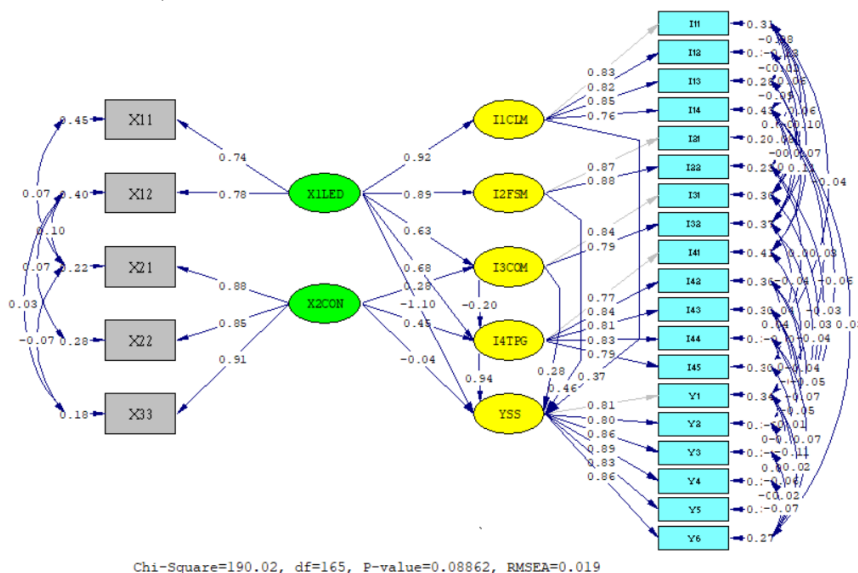
ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้บริหารและครูที่ในโรงเรียนทางเลือกที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ผลที่ได้จากแบบสอบถามโดยสถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ ความโด่ง สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน การตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทำการวิเคราะห์แบบจำลองสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิจัย

1. ความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกรายข้อมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.16 ถึง 4.5 โดยภาพรวมความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่า ($\bar{X} = 4.5$, S.D.= 0.63) แสดงถึงความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ในองค์ประกอบด้านนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.43$,

S.D.= 0.55) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านนักเรียนมีพฤติกรรมที่สังคมยอมรับมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.57) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านนักเรียนมีอิสระแห่งตน และมีความเป็นตัวตนเฉพาะด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.36$, S.D.= 0.52) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านนักเรียนมีการรับรู้ความสามารถแห่งตนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.55) รองลงมาคือ องค์ประกอบด้านนักเรียนมีทักษะทางอารมณ์สังคมมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.29$, S.D.= 0.6) และ องค์ประกอบด้านนักเรียนสนใจเข้าเรียนและผลการเรียนดีขึ้นมีค่าเฉลี่ยสูงสุดอยู่ในระดับมากที่สุด และมีการกระจายตัวของข้อมูลน้อย ($\bar{X} = 4.24$, S.D.= 0.58) ตามลำดับ

2. โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สรุปได้ดังนี้

Chi-Square=190.02, df=165, P-value=0.08862, RMSEA=0.019

ภาพที่ 1 โมเดลปัจจัยการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์ของโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

ตัวแปรผล	การจัดการบรรยากาศ ในโรงเรียน			การบริหารบุคลากร			การบริหารด้าน สัมพันธ์ชุมชน			วิธีการสอนของครู			ความสำเร็จของนักเรียน ในโรงเรียนทางเลือก		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ตัวแปรเหตุ															
การนำ	0.92**	-	0.92**	0.89**	-	0.89**	0.63**	-	0.63**	0.68**	-0.12	0.56**	-1.10**	1.46**	0.36**
องค์กร	(0.05)		(0.05)	(0.05)		(0.05)	(0.10)		(0.10)	(0.10)	(0.07)	(0.07)	(0.42)	(0.38)	(0.10)
การให้	-	-	-	-	-	-	0.28**	-	0.28**	0.45**	-0.06	0.39**	-0.04	0.45**	0.41**
ค่าปรึกษา							(0.09)		(0.09)	(0.08)	(0.03)	(5.53)	(0.11)	(0.12)	(0.10)
ของครู															
การจัดการ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.37*	-	0.37*
บรรยากาศ													(0.18)		(0.18)
ในโรงเรียน															

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ตัวแปรผล	การจัดการบรรยากาศ ในโรงเรียน			การบริหารบุคลากร			การบริหารด้าน สัมพันธ์ชุมชน			วิธีการสอนของครู			ความสำเร็จของนักเรียน ในโรงเรียนทางเลือก		
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
การบริหาร บุคลากร	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.46**	-	0.46**
การบริหาร ด้านสัมพันธ์ ชุมชน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-0.20*	-	-0.20*	0.28*	-0.18	0.10
วิธีการสอน ของครู	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0.94**	-	0.94**
R ²	0.85			0.79			0.78			0.85			0.75		

$\chi^2 = 190.02$, P-Value = 0.086, df = 165, GF I = 0.96, AGFI = 0.93, CFI = 1.00, SRMR = 0.02, RMSEA = 0.02

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 DE = ส่งผลทางตรง (Direct Effect) IE = ส่งผลทางอ้อม (Indirect Effect) TE = ส่งผลโดยรวม (Total Effect)

ในส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางตรงต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก เรียงตามค่าน้ำหนักมี 5 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการนำองค์กร (DE = -1.10) 2) ปัจจัยด้านวิธีการสอนของครู (DE = 0.94) 3) ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร (DE = 0.46) 4) ปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน (DE = 0.37) และ 5) ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน (DE = 0.28) ในส่วนปัจจัยที่ส่งผลทางอ้อมต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก เรียงตามค่าน้ำหนักมี 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) ปัจจัยด้านการนำองค์กร (IE = 1.46) และ 2) ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษาของครู (IE = 0.45)

3. สรุปค่าความกลมกลืนทางสถิติของโมเดลปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สรุปได้ว่า ค่าไค-สแควร์ (Chi-Square) มีค่าเท่ากับ 190.02 ค่าความน่าจะเป็น (P-Value) มีค่าเท่ากับ 0.086 ค่าองศาอิสระ (df) มีค่าเท่ากับ 165 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) มีค่าเท่ากับ 0.96 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) มีค่าเท่ากับ 0.93 ดัชนีวัดความกลมกลืนเชิงเปรียบเทียบ (CFI) มีค่าเท่ากับ 1.00 ดัชนีรากมาตรฐานของค่าเฉลี่ยกำลังสองของส่วนที่เหลือ (SRMR) มีค่าเท่ากับ 0.02 ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยในการประมาณค่า (RMSEA) มีค่าเท่ากับ 0.02 ผลการวิเคราะห์และตรวจสอบความกลมกลืนของแบบจำลองเชิงทฤษฎี พบว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ทำการพัฒนามีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำองค์กร ปัจจัยด้านการให้คำปรึกษาของครู ปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน ปัจจัยด้านวิธีการสอนของครู ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปยังปัจจัยด้านความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกซึ่งส่งผล คิดเป็นร้อยละ 75

อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยทั้งหมด ได้แก่ ปัจจัยด้านการนำองค์กร ปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน และปัจจัยด้านวิธีการสอนของครู ที่ส่งผลทั้งทางตรงและทางอ้อมไปยังปัจจัยด้านความสำเร็จของ

นักเรียนในโรงเรียนทางเลือกที่ส่งผลคิดเป็นร้อยละ 75 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อันเนื่องมาจากปัจจัยจากการศึกษาค้นคว้าแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของปัจจัยที่ส่งผลกับความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก สอดคล้องกับงานวิจัยหลายฉบับ ได้แก่ Aron (2006) ที่ศึกษาภาพรวมของการศึกษาทางเลือก พบว่า ปัจจัยด้านความสามารถของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน ปัจจัยด้านการบริหารบุคลากร และปัจจัยด้านวิธีการสอนของครูมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของนักเรียน, Hlady (2013) ศึกษาเพื่อค้นหากระบวนการที่สนับสนุนนโยบายและการปฏิบัติที่เกิดขึ้นในการศึกษาทางเลือกของประเทศแคนาดา โดยเน้นวิธีการและทฤษฎีที่ทำให้การศึกษาทางเลือกมีความเป็นไปได้ในกระบวนการที่สนับสนุนการศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่าการให้คำปรึกษา คือการที่ครูพยายามทำความเข้าใจความต้องการของนักเรียน และการเข้าพบที่ปรึกษาเป็นประจำเป็นจุดเริ่มต้นของความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก, Tierney (2014) ศึกษาเพื่อนิยามของโรงเรียนมัธยมทางเลือกที่ประสบความสำเร็จเกี่ยวกับแนวทางสำหรับการวางกรอบการศึกษาแนวใหม่ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนประกอบด้วย การให้คำปรึกษาของครู การจัดบรรยากาศของโรงเรียนให้นักเรียนรู้สึกถึงความอบอุ่น และการบริหารชุมชนในโรงเรียน, Valeeva & Kasimova (2015) ศึกษากระบวนการศึกษาทางเลือกของโรงเรียน Sudbury Valley เพื่อเป็นรูปแบบของการปฏิรูปโรงเรียนในรัสเซีย การศึกษาพบว่าลักษณะเฉพาะของกระบวนการทางการศึกษาในโรงเรียนทางเลือกที่เป็นจุดเด่นทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จ ได้แก่ จำนวนนักเรียนน้อย บรรยากาศความเป็นชุมชนที่มาจากความร่วมมือของนักเรียนและบุคลากร และความเสมอภาค กระบวนการทางการศึกษาของตนเองโดยครูจะคอยเป็นผู้ให้คำปรึกษาและคอยให้ความช่วยเหลือ และการเปิดกว้างด้านการศึกษาให้กับทุกคน, Poole (2016) ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนทางเลือกที่มีประสิทธิภาพในประเทศจอร์เจีย ในมุมมองของผู้นำ เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพเพื่อให้เข้าใจมุมมองของผู้นำที่มีต่อคุณลักษณะของโรงเรียนทางเลือกที่มีประสิทธิภาพในประเทศจอร์เจีย และความสำเร็จในการทำนายในการเป็นผู้นำ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และการบริหารบุคลากรโดยการจัดบุคลากรให้เหมาะสมกับลักษณะของงานที่ได้รับมอบหมาย และ Brown (2019) ที่ได้ทำการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจการรับรู้ความสามารถของตนเองของนักเรียนที่ศึกษาในระบบการศึกษาทางเลือกที่สัมพันธ์กับปัจจัยด้านประสบการณ์และองค์กร พบว่า การนำองค์ของผู้บริหาร วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพของครูทำให้นักเรียนมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น

สรุป

จากการวิเคราะห์โมเดลโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยทางการบริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก โดยวิธีการสร้างโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามทฤษฎีที่มีความสอดคล้องกลมกลืนกันกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยมีปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยเรียงตามอันดับปัจจัยที่ส่งผลโดยรวมจากมากไปน้อย ดังนี้ ปัจจัยด้านวิธีการสอนของครูส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.94 รองลงมา เป็นปัจจัยด้านการบริหารบุคลากรที่ส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.46 อันดับสามคือปัจจัยด้านการให้คำปรึกษาของครูซึ่งส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.41 อันดับสี่ คือปัจจัยด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียนที่ส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.37 อันดับรองสุดท้าย เป็นปัจจัยด้านการนำองค์กรที่ส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.36 และอันดับสุดท้าย ได้แก่ ปัจจัยด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชนส่งผลโดยรวมทางบวก มีค่า 0.1 โดยปัจจัยทั้งหมดส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกคิดเป็น ร้อยละ 75

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. สำหรับหน่วยงานทั้งสถานศึกษาภาครัฐ และเอกชน

1.1 ด้านการนำองค์กร ควรให้ความสำคัญในการคัดเลือกหรือพัฒนาผู้บริหารให้มีพฤติกรรมด้านการนำองค์กรที่ชัดเจน ส่งเสริมให้เกิดพฤติกรรมกรรมการดำเนินการที่มีจริยธรรมและผลการดำเนินการที่ดี รวมถึงระบบการกำกับดูแลตนเองที่ดี มีความรับผิดชอบต่อสังคม รวมทั้งการสนับสนุนชุมชนที่สำคัญ

1.2 ด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน ควรส่งเสริมให้โรงเรียน มีการจัดกิจกรรม ร่วมกับชุมชน นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน โดยฝ่ายโรงเรียนเป็นฝ่ายรุกเข้าไปหาชุมชน มีการรับฟังความเห็นจากผู้ปกครอง มีการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ออกแนวทางปฏิบัติถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การร่วมจัดกระบวนการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้บุคลากรในชุมชนมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา และให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ผู้บริหารและทีมบริหารในโรงเรียนทางเลือกมีการดำเนินการที่ส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่ เพื่อเสริมสร้างความสำเร็จทางการศึกษาให้กับนักเรียน

1.3 ด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน ควรออกแนวปฏิบัติที่เป็นค่านิยมขององค์กรในการเสริมสร้างบรรยากาศในโรงเรียน มีการสนับสนุนทรัพยากรในโรงเรียนให้สามารถจัดอาคารสถานที่ได้อย่างปลอดภัย เพื่อส่งเสริมให้โรงเรียนมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล

1.4 ด้านการบริหารบุคลากร ควรมีแนวทางในการบริหารทรัพยากรมนุษย์ที่ธำรงรักษาบุคลากร โดยมีการจัดระบบงานที่เหมาะสม กำหนดค่าตอบแทนและสวัสดิการต่าง ๆ ตลอดจนแนวทางการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาชีพ เพื่อให้เป็นขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนทางเลือก

1.5 ด้านวิธีการสอนของครู ควรจัดสรรงบประมาณเพื่อใช้ในการจัดทำสื่อการสอนและพัฒนาวิธีการสอนของครูอย่างต่อเนื่อง ครอบคลุมทั้งกระบวนการจัดการเรียนการสอนและการวัดประเมินผล

2. สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา

2.1 ด้านการนำองค์กร ผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเพื่อนำสถานศึกษาสู่ความสำเร็จ มีวิสัยทัศน์และมีความรอบรู้ เรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองให้ทันต่อสิ่งใหม่ ทันการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลก รู้จักนำข้อมูลข่าวสาร หรือนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์มาใช้ในโรงเรียน อีกทั้งยังต้องเป็นแบบอย่างที่ดีต่อครู บุคลากรและนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก

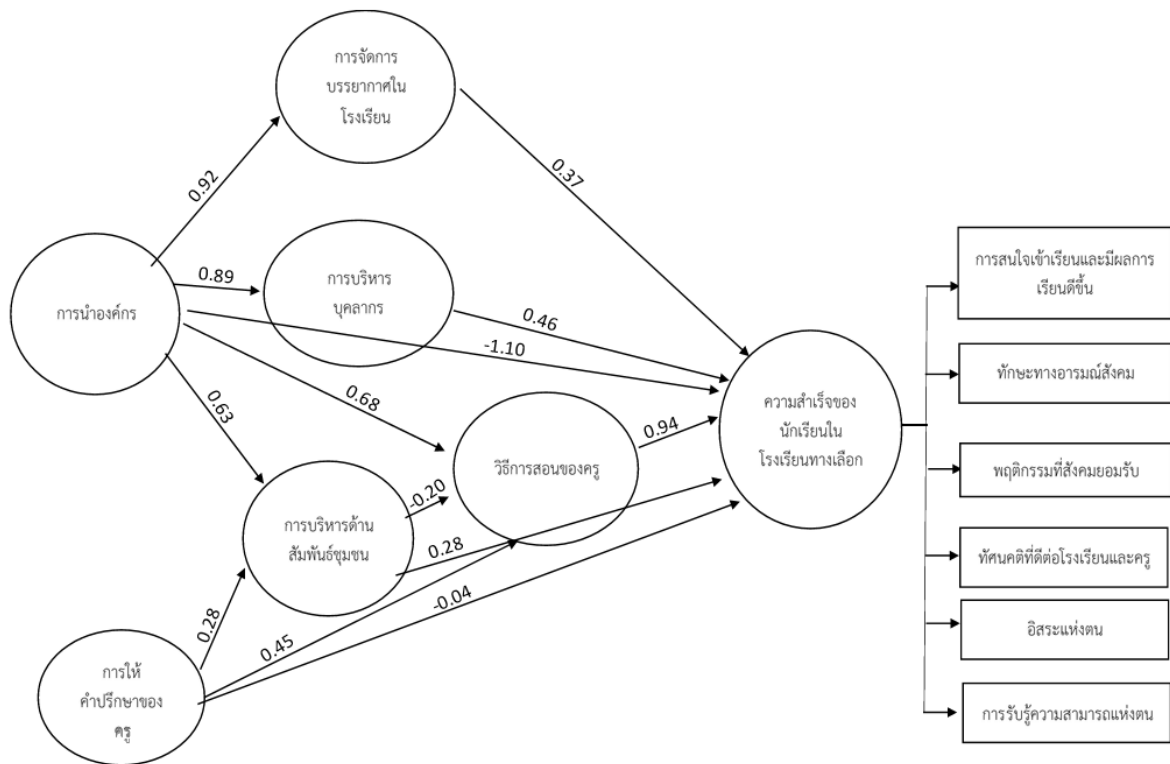
2.2 ด้านการบริหารด้านสัมพันธ์ชุมชน ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยโรงเรียนเป็นฝ่ายรุกเข้าไปหาชุมชน และการนำชุมชนเข้ามาสู่โรงเรียน ออกแนวทางปฏิบัติให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีของโรงเรียนกับชุมชนที่โรงเรียนนั้นตั้งอยู่

2.3 ด้านการจัดการบรรยากาศในโรงเรียน ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดบรรยากาศในโรงเรียนให้มีความน่าอยู่ น่าเรียน ครูและบุคลากรมีความสุขในการทำงาน มีความสุขในการจัดการเรียนรู้ มีบรรยากาศของความปลอดภัย มีการเรียนการสอนที่กระตุ้นการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการของนักเรียน สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มีความรัก ความเข้าใจ ความเป็นมิตร นำไว้วางใจ จัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ สร้างความรักความผูกพันของครู นักเรียนกับโรงเรียน

2.4 ด้านการบริหารบุคลากร มีการวางแผนบุคลากรให้มีจำนวนเพียงพอ มีการดูแลค่าตอบแทนที่เหมาะสมโดยมีการประเมินผลค่าตอบแทนตามขีดความสามารถของบุคลากร และควรเน้นด้านการดูแลสวัสดิการของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรให้บุคลากรเกิดความผูกพันกับโรงเรียนทางเลือก

2.5 ด้านวิธีการสอนของครู ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูให้ได้รับรู้เทคนิควิธีการสอนใหม่ ๆ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนานักเรียนและศาสตร์การสอนอย่างสม่ำเสมอ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 2 โมเดลปัจจัยการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือก ที่ผู้วิจัยสร้าง

การวิจัยนี้ทำให้ได้องค์ความรู้เกี่ยวกับองค์ประกอบและโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนในโรงเรียนทางเลือกสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ที่จัดการศึกษาทางเลือกให้กับนักเรียนตามการทบทวนวรรณกรรมและสมมุติฐานที่ผู้วิจัยได้คิดขึ้นมาใหม่ ซึ่งหน่วยงานทั้งสถานศึกษาภาครัฐและเอกชน สามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาทางเลือก หรือเพื่อเป็นแบบอย่างในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความสำเร็จของนักเรียนต่อไป

References

- Aron, L. (2006). *An Overview of Alternative Education*. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/277176401_An_Overview_of_Alternative_Education
- Birioukov–Brant, A. (2018). Defining Success in An Alternative School Setting. In *Conference: Annual Meeting of the American Educational Research Association*. New York, U.S.A.
- Bland, P., Church, E., Neill, S., & Terry, P. (2008). Lessons from Successful Alternative Education: A Guide for Secondary School Reform. *Eastern Education Journal*, 37(1), 29–42.
- Brown, M. M. (2019). *Understanding Alternative Education Student Self-Efficacy Related to Experiential and Organizational Factors*(Doctor of Educational). Rowan University.
- Emmanouil, K., MA, A. O., & Paraskevi–Ioanna, L. (2014). The Impact of Leadership on Teachers' Effectiveness. *International Journal of Humanities and Social Science*, 4,7(1), 34–39.
- Hemmer, L., Madsen, J., & Torres, M. S. (2013). Critical Analysis of Accountability Policy in Alternative Schools: Implications for School Leaders. *Journal of Educational Administration*, 51(5), 655–679. DOI:10.1108/JEA-01-2012-0002
- Herndon, J. S., & Bembenuddy, H. (2014). In-school and Social Factors Influencing Learning Among Students Enrolled in a Disciplinary Alternative School. *Learning and Individual Differences*, 35, 49–55. <https://doi.org/10.1016/j.lindif.2014.07.007>
- Herndon, J. S., & Bembenuddy, H. (2017). Self-regulation of Learning and Performance Among Students Enrolled in a Disciplinary Alternative School. *Personality and Individual Differences*, 104, 266–271. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.08.027>
- Hlady, K. (2013). *Alternative Education & 21st Century Learning*. Retrieved from https://www.academia.edu/3508098/Alternative_Education_and_21st_Century_Learning
- Kaewdang, R. (2001). *Educational Quality Assurance: Everyone Can Do*. Bangkok: Watana Panich.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2017). *12th National Development Plan (2017 – 2021)*. Bangkok: Author.
- Office of The Permanent Secretary, Ministry of Education. (2016). *The 12th Education Development Plan of the Ministry of Education B.E. 2560–2564 (2017–2021)*. Bangkok: Author.
- Poole, J. L. (2016). *Characteristics of Effective Alternative Schools in Georgia: Leaders' Perceptions* (Doctor of Education in Educational Leadership). Georgia Southern University.
-

- Tierney, G. (2014). Defining Success in an Alternative High School: Resources for the Reframing of Education. *Boulder, CO: International Society of the Learning Sciences*, 1, 543–550.
- Valeeva, R. A., & Kasimova, R. S. (2015). Alternative Educational System Sudbury Valley as a Model for Reforming School. *Procedia – Social and Behavioral Sciences*, 182, 274–278.
- Valeeva, R. A., Vafina, D. I., & Bulatbaeva, A. (2016). Alternative education: Comparative study of the American, Russian and Kazakhstan experience. *International Electronic Journal of Mathematics Education*, 11(1), 317–325.
- UNESCO. (2021). *Education for Sustainable Development*. Retrieved from <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development#:~:text=UNESCO%20aims%20to%20improve%20access,behaviours%20needed%20for%20sustainable%20development>
- Uthaiwat, S., Surakitbowon, S., & Prasantree, T. (2011). The Relationship Between Transformational Leadership of School Administrators and the Effectiveness of School-Based Management of Schools under the Offices of Nakhon Phanom Educational Service Area. *Nakhon Phanom University Journal*. 1(2), 47–53.